

LIBER SEXTUS
DE PRÆMIO
MARTYRIBUS

Constituto in via, & in patria: ubi de illorum honoribus.

REM dicere aggredior pulchram, amœnam, variam; sine qua nostrum hoc opus mutilum esset, & absque debita coronide. Quare nihil potuit ad extremum adhiberi commodius, quād quod extremum esse debuit in Martyrum curriculo abundē laborioso: apex enim malorum temporalium, quād in fidei causa Martyres subiere, cælestis beatitudinis corona est. Neque animus est Theologico more ea ex pendere, quād ad gratiam, & gloriam Martyribus constitutam spectant. Attingam tamen non nulla prout se dederit occasio, & principaliora illustrabo selectioribus sacræ paginæ, & SS. Patrum testimoniis in examen adductis.

C A P. I.

Præmittuntur non nulla ad rem præsentem.

1573 Pro amœnè discutiendis de Martyrum gratia, & gloria, præmittere nonnulla operæ pretium est, quæ fodilitate sua nostrum præmunt institutum. In primis ratiōne volo, conferri in martyrio generis Christi athletis gratiam sanctificantem, qua & originale peccatum in infantibus martyribus obliteretur; & omnia planè peccata in adulto ritè disposito extergantur. Proinde Ecclesiam Proceres sanctissimi frequenter autumant, martyrium vice baptisimi fungi, & vim illius habere, imo vim potiorem: quorum suffragia dedi lib. 2. cap. 2. ubi martyrii dignitatem composuimus, imo præposuimus baptisimi dignitati. Quo fit, ut negata baptisimi copia, Martyr salvus esse possit, oppedita propter Christum morte: & in adultis omnis reatus ex peccatis actualibus præjacens perfectè abstergatur, uberiori gratia concessa per martyrium, quād per aquæ baptisnum.

1574 Secundò, statuo, eam conferri martyribus gratiam, ut illi statim à morte ad celum ducantur, à piacularibus flammis plenè, ac planè liberati. Quod rectè, & fusè probat noster Raynaudus ex Patribus, Cypriano præserit lib. de lau. Martyrii, initio: ex Lucifero Calaritano lib. quād morendum sit pro Dei filio, ex Basilio in Psalm. 118. ad illud: *Priosa in conspectu Domini mors Sanctorum ejus.* Nec non ex Patribus, qui distinctè affirmant, nulla peccata, tametsi numerosa, & gravia, Martyribus nocere.

Quād si alii Patres in contrarium videantur fuisse, horum mens non alia est, quād debet fieri Martyrum commemoratio supra sacrificium, non ut pro illis oremus, sed ut ipsi pro nobis orent, ut latè ostendit Pameli in librum Tertulliani ad Martyres n. 22.

Tertiò, placet summopere illorum sententia, qui sentiunt, per martyrium conferri Martyribus aliquam gratiæ mensuram ex opere quasi operato, supra eam, quæ operari operantis rependitur. Ita S. Thomas in 4. dis. 4. q. 3. ar. 3. ad 1. & tota q. 4. cui adhærent nostri Bellarminus lib. de Baptismo cap. 6. Valentia to. 3. d. 8. q. 2. p. 2. Suarez to. 3. p. 3. d. 29. sect. 2. & alii multi, quos sequitur noster Raynaudus id latè probans, atque nervosè tum Patrum testimoniis, tum rationibus. Illum videsis.

1575 Quartò, arridet maximè ejusdem Raynaudi mens, qui relatis, & abjectis aliorum placitis circa tempore collatæ martyribus gratiæ, arbitratur, tempus collationi gratiæ adscribendum esse illud, quo vi vulnerum illatorum eò Martyres deveniunt, ut excissa temperie, quæ ad usum sensuum interiorum necessaria est, usuque libertatis jam intercluso, homo obssipus planè jaceat, videaturque præmortuus: quod contingit per tempus aliquod ante mortem saltē brevissimum, & inperceptibile. In illius ergo temporis primo momento, quo verum est hominem tunc primùm incipere esse sui potem; vel si datur inflas ultimum, quo est sui compos, immediatè post illud momentum, atque adeo extrinsecè in eo momento, incipit gratiæ infusio, & reatus abstersio eximio martyrii operi debitæ.

Quintò;

In via, & in Patria. Cap. II. 455

Quintò, duplex distingui solet à Theologis gloria Martyrum in cælo pro meritis rependenda; videlicet essentialis, & accidentalis: haec *aureola* appellatur, etque primariæ gloriæ corollarium, debeturque Martyribus propriea quod de errore, & ignorantia triumpharunt, propriæ vitæ dispensio. Solet haec *aureola* explicari per astimationem quamdam moralem, absque physiæ ullius formæ impressione, eo modo, quo dignitas, & jurisdictio perseverare, & specialiter honestare intelligitur eum, qui ad munus aliquod delectus est, vel grande aliquod, & illustre opus exercuit. Quæ sententia videtur satis probabilis quod animam Martyris: nec probabilitate sua caret illorum mens, qui affirmant, *aureolam* debere explicari per impressionem formæ physiæ, eo modo quo fides docet confignari Christi milites in Baptismo, Confirmatio ne, & ordine: vel eo modo, quo in humanis, torques à Principe tributus est nota certorum meritorum, gloriæ, ac dignitatis ei repositæ. Si vero de Martyrum corporibus sermo sit, placet sententia Carthusiani in 4. d. 49. q. 8. quæ fert, Martyrum corpora post resurrectionem, peculiari aliquo decore, & insigni externo collustranda; easque præsertim partes, in quas graffatus fuerit tyranni furor, micaturas supra pyropos, & quasvis gemmas; quod infra testimoniis Patrum erit nobis illustrandum.

1578 Nec mysterio caret ad rem nostram, Stephanus, quād primus Christianorum Martyr Stephanus, id est, corona, sit dictus. Ita Stephanus à martyrio. S. Chrys. vocatus est à corona (ait S. Chrys. serm. 154.) quia primus meruit pro Christi nomine subire conflitum, primus meruit sanguine suo militum Christi martyrium dedicare. Quasi à futuro martyrio, & corona gloriæ certæ, & indubitate, nomen sit adeptus. Sed argutam expende S. Augustini sententiam fer. 94. de diversis. Quando B. in Stephanus pro Christo, primus sanguinem coronato suum fidit, quasi corona procepsit de cælo, omnes martyres Stephanus, id est, coronati, vel corona; ut eam sumerent sequentes in premio, qui praecedentes pietatem imitarentur in prælio. Qui cunque postea sanguinem pro Christi confessione fuderunt, impofuerunt coronam illam capitio suo, & eam secuturis integrum servaverunt. S. Augus. Animadvertis in uno Stephano martyrii corona insignito omnes Martyres coronatos? Vides tot illum coronis donatum, quād Martyrum exempla post se reliquit? Cernis Martyrum coronas è cælo procedentes in ipso opere martyrii? Verè ergo Stephanus, id est, corona Martyr primus; verè omnes Martyres Stephanus, id est, coronati, vel corona; verè martyrum corona à subita Beatitudinis corona.

1579 Sed libet hic breviter differere, an corona Martyrum purpureæ sint, vel candi da? Non deerit, qui existimet effet candi da, Martyrum ductus auctoritate Tertulliani infra ad-purpureæ. Ego tamen existimo, purpureas esse, in hoc fecutus plausum ferè omnium Doctorum: & missis aliis, sufficiat qui omnia egregie tractat S. Cyprianus Epif. 9. de S. Mappalico: ubi Ecclesiam vocat in Martyrum cruce purpuream, & illorum coronas de passione purpureas, ex purpureis rofis immarcessibilibus. Perbellè sibi confonat Epif. 16. Successit hyemi verna tempore rofis lata, & floribus coronata: sed vobis rose, & flores de paradisi deliciis aderant, & caput vestrum ferta caelestia coronabant. Adde ex Venerabili Beda fer. 18. de sanctis. ubi de Martyribus in cælo regnanti bus dixit; Agmina Martyrum purpureis victoria coronis lucentia. Hinc saepè ostensa Martyribus, ante consummatum certamen, purpureæ rose, vel ex illis rubentes coronæ. In aëlis S. Cæciliae Angelus dicitur apparuisse S. Cæciliae, & Valeriano ejus sponto offensens illis duas coronas è rofis contextas, eos invitans ad martyrium, & per martyrium ad

C A P. II.

Corona, & Palma martyrii: Martyres Can didati dicti, & quare.

1577 Sancta Dei Ecclesia, quæ à Spiritu sancto edocta, veram verborum, ac rerum proprietatem retinet, acerbissimas Martyrum passiones, quibus adjunctum subitæ gloriæ præmium, solet appellare coronas ut claret ex Romano Martyrologio ipsa ejusdem Ecclesiæ auctoritate pertuso: die 1. Januarii, Romæ via Appia corona sanctorum militum triginta Martyrum. Et die 12. In Africa corona militum quadraginta. Et die 13. Romæ via Lavicana corona sanctorum Militum quadraginta. Hinc in eodem Martyro. & SS. Patrum scriptis frequens illa locutio, martyrio coronari. Clemens Romanus lib. 5. Constitu. cap. 5. Qui martyrio

Corona
Martyrii
& Marty-
rum.
Martyr.
Rom.

Clem.
Rom.

456 Lib. VI. De Marty. Præmio

ad gloriae coronam. Sic etiam S. Dorotheæ Virgini, & Martyri puer apparuit ferens tres rosas elegantissimas è cælo, quas illa ad Theophilum misit, qui gladio cæsus Martyr in paradisum evolavit. S. Agatha habitu, & specie Angelica percompta apparuit S. Dignæ, rosas manu gestans è cælesti paradiſo. Vide S. Eulogium, & ex eo Baronii anno Domini 853.

Martyrii &
& Marty-
rum palme,
Baroni.

Apoc. 7.

Tertull.

Can. 7.
Cassiod.

Cur marty-
res dicitur can-
didati
S. Augus.
S. Amb.

Tertul.

Rhenan.
Pameli.

Quid iam-
litum armis
candida
dicta.
Silius.

Et Plinius lib. 19. cap. 1. *Honor lino etiam plin. Troiano bello; cur enim non præliis interfit, ut naufragii?* Theracibus lineis paucos tamen *Martyres pugnasse testis Homerus est.* Fit vide, Mar-sæpe in can-
dida veste dices, & candidam marty-
rii, quia saepissim in linea, albida veste Surius.
passos legimus. In actis Cypriani apud Ba-cyprianus
ron. to. 2. ad ann. Christi 261. num. 31. in agrum.

1580 Deinde *Martyrii*, & *Martyrum palme* dici solent; quæ locutio frequentior est in Martyrologio, & SS. Patribus, quam ut probatione indigeat, ut obseruat Baronius ad diem 1. Januarii: *Certe his insignibus nobilitatis SS. Martyres vidit S. Joannes Apoc.* 7. ut non mireris, si in Martyrologio saepius legas SS. *Martyres palmae accepisse martyrii*: est enim ea dicendi phrasis ex divinis literis comparata, atque antiquitus usurpata. Lege expositores ad illa Apoc. verba cap. 7. Et *palma in manibus eorum*; & infra dicta de Cherubinis, & palmis Salomonici Templi pro Martyrum victoriis, & præmio. Tertullianus palmatam vestem Martyribus tribuit in Apolog. c. 49. de qua nos supra lib. 5. cap. 1. & Cant. 7. Statuta Ecclesiae assimilata est palmae. Quasi palma, & martyrii extet symbolum: & praemii, etiam martyrio respondunt. Sed luculentissime S. Ambrosius in expositione ad Cantica Canticorum collecta ab Antonio Monchiaceno: *Præmium quoddam est palma martyrii, quæ con-*
ficiunt lingue dulcem tribuit fructum, & vi-
tricæ dextre gloriosum præstat ornatum. Est eorum martyribus suavis ad cibum, umbrosa ad requiem honorabilis ad triumphum semper vires, semper parata victorie. Atque adeò non marcescit palma, quia Martyrum victoria non marcescit. Ecce quo jure martyribus palmae tribuuntur, & martyrii palma dicatur.

1582 Verum non hic ea *candidatorū* nomen clatura subfisi, ulterius progredi putandum est. Quorsum verò? Aperiam breviter, si præmittatur, vestes candidas fuisse olim, & nunc esse lætitiae, simplicitatis, puritatis, glo-vestes can-
triae, imò æternæ resurrectio-
nes, & beatitudinis indices. Petrus Venerabilis lib. 5. Epis. 16. *Vestes candidas magis gloriam, quam abjectionem, magis gaudium, quam Pet. Ven-*
mærorum antiquitus designasse. Inde Cle-Clemens Alexand. lib. 2. Pedag. cap. 10. *Cæcum Alex.*
sophistam jure approbo, qui virtutis, & improbitatis aptas describit imagines. Virtutem fecit simpliciter stantem candida veste indutam, & puram, sola verecundia ornatam. Improbabilitatem autem contra inducit superflua quidem, & varia veste indutam, alieno autem colore exultantem: motus autem, & habitus comparatus ad delectationem describitur, non secus ac meretricis. Et quidem frequenter in facris litteris vestes albæ mentem virtus depuratam, & ornatum candore, & simplicitate significant. Ut Isaiae 1. 18. *Si fuerint peccata vestra ut coccinum,* quasi nix dealbabuntur; & si fuerint rubra si-
cut vermiculus, velut lana alba erunt. Si-
gnificatur homo à peccatis mundari posse, quantumvis illa diu, atque altè infixa sint, & inoleverint animo, fædata candida innocentiae stola. Dan. 12. 10. *Eligentur, & dealbabuntur, & quasi ignis probabuntur* 12. multi. Sæpe etiam in Apocalypsi fit men-
tio alborum vestimentorum ad id ipsum de-signandum, cap. 3. 4. & v. 18. & cap. 7. 9. Pro-
pterea ad hanc ipsam animæ innocentiam, & puritatem significandam, in Baptismo albis inducebantur Christiani, ut testes sunt S. Diony. S. Diony. Areopag. S. Ambro. Tertullia-S. Amb. nus. Et nefcio unde haferint Gentiles hu-Tertul-
jus etiam rei notitiam, nisi ex quadam natu-
rali instinctu. Video apud eos receptum quod refert Cicero 2. de legibus: *Color al-Cicero.*

bus

In via, & in Patria. Cap. II. 457

albis vestimentis significata sermonem esse statuit noster Maldonatus ad cap. 17. Mat-thæi. Unum vel alterum preme. Illud ex c. Apoc. 6. ubi de animis interfectorum propter verbum Dei, & testimonium Jesu, dicitur, & data sunt illis singula stola albæ, id est ut illico à morte convestantur gloria animæ, die resurrectionis convestante gloria corporis. Ita S. Anselmus, ibi & S. August, ferm. 11. de Sanctis, & S. Ambrosius in com-mentariis ad Apocalypsim, ubi haec: *Stola albæ, gloria est sanctarum animarum. Singu-las stolas albas sancti Dei nunc possident; quia corporibus in terra quiescentibus, stolis animæ beatitudinis æternæ perfruuntur. Binas stolas tunc percipient, cum post resurrectionem, ani-mæ cum corporibus gloriam cælestis patriæ si-ne fine possidebunt.* Est etiam ad rem locus sæpe inculcatus Ps. 67. *Si dormiatis inter medios clerós, penne columbae deargenteæ, &c.* De Martyribus sermo habetur magna cum gloria ex tormentis, & morte ipsa erexit. Adde, hic prædicti Martyres futuros esse sicut penas columbae (more enim Hebræorum subaudienda est similitudinis nota) candidæ nempe apud Palestinos in deliciis habitat: ut certè promitti existimat, candidum indumentum, byssinum, lau-tum, & splendidum, ut rectè observat ibi noster Sanctius. Quod firmaverim ego ex verbis continentur subtextis: *Dum disce-
nit cælestis reges super eam, nive dealbabun-
tur in Selmon. Ex Hebræo legas; dum sepa-
rat, seu dividit, vel feligit, ad martyrium videlicet, & mortem: nam verbum para-
significat non solum discernere, dividere,
& separare, sed etiam pungere, stimulare,
dolore afficere, livores facere: itaque effe-
ras; Dum pungit stimulat, dolore afficit, live-
res facit, & sic suos Deus ad martyrii feligit*

*confusum, & regalem purpuram; ni-
ve dealbabuntur in Selmon: id est ita munda-
buntur, & dealbabuntur, candidique erunt,
sicut mons Selmon nive dealbari solet. Sermo
utique est de candida gloriae veste Martyri-
bus debita. Unde Campensis in annotationi-
bus verit: candidis vestibus amiciemini; quæ
candida sint sicut nix, id est candoris eximi, Matt. 17. 2.*

1585 Et ne aliquid omitttere videar, for-Martyrum
te dicti sunt Martyres candidatus exercitus, candidatus
quia verè candidati sunt gloriae. Ambientes
enim, juxta Populi Romani ritus, circui-
bant, & prehensabant tribus in candida ve-
ste, à qua candidatorum nomen adepti. De
quibus abundè agunt Alexan. ab Alexan. &
Budeus in Pandectis, & quisnon? Si igitur,
ut ait Zazius in l. 2. ff. de origine juris, qui
ambitum cum spe assequendi honores aut ma-
gistratus, candidatos illud seculum appellat;
quanto æquius qui russati suo sanguine
tot laborum cumulis, & cælestem glo-
riam, & brabium ambient? Vide quæ dixi-
mus numero 693. & 694.

1586 Cum haec tenus dictis flat, in Marty-
ribus claritatem totu corpore fore subrube-
am, & purpuream instar roscarum; ut docent
multi ex Theologis. Estque hæc existima-
tio valde consona doctrinæ S. S. Patrum,
qui statuunt, Martyres præcipua sui hono-
ris luce insigniendos, ipsaque corpora, in
quibus indigna tormenta passi sunt, eis in
ornamenta peculiaria vertenda. Et forte
P. Ildeph. de Flores de Agone Martyr.

Q. 9. est

Matt. 17. 2.

Isa. 1. 18.

Tertull.

Castrius.

Tertul.

Candida
gloria.